

De top vijf veranderingen voor het notariaat



De geplande invoering in januari werd niet gehaald, maar dit voorjaar gaat het er dan toch van komen: het UBO-register. Vanaf dat moment moeten meer dan 1,5 miljoen juridische entiteiten in Nederland hun 'uiteindelijk belanghebbende' gaan inschrijven. Wat betekent dit voor het notariaat? De vijf belangrijkste veranderingen op een rij.

TEKST Dorine van Kesteren | BEELD Okapi

1 UBO-REGISTRATIE VERPLICHT BIJ OPRICHTING RECHTSPERSOON

Voorkomen dat het financiële stelsel wordt gebruikt voor witwaspraktijken of de financiering van terrorisme. Duidelijk maken wie er aan de touwtjes trekt bij organisaties die in de Europese lidstaten zijn opgericht, zodat financieel-economische criminaliteit niet meer verborgen kan blijven achter een rookgordijn van rechtspersonen. Dat wil de Europese Unie bereiken met het UBO-register, dat voortkomt uit de vierde en vijfde anti-witwasrichtlijn. Aanvankelijk was het de bedoeling om het register in Nederland te laten ingaan op 10 januari 2020. Maar omdat de Eerste Kamer het wetsvoorstel nog moet goedkeuren, stelt het kabinet de invoering nu uit tot het voorjaar. Het UBO-register wordt onderdeel van het Handelsregister en valt dus onder het beheer van de Kamer van Koophandel (KvK). UBO staat voor 'ultimate beneficial owner', ofwel de uiteindelijk belanghebbende van ondernemingen en rechtspersonen. Dit zijn de natuurlijke personen die de uiteindelijke eigenaar zijn van of zeggenschap hebben over een organisatie. Bijvoorbeeld omdat ze meer dan 25 procent van de aandelen houden in een bv

of meer dan 25 procent direct of indirect eigendomsbelang hebben in een maatschap of vof.

KVK-NUMMER

Na de invoeringsdatum moeten organisaties die op dat moment staan ingeschreven in het handelsregister, hun UBO's inschrijven. De UBO-registratie van alle *nieuw opgerichte* rechtspersonen gebeurt tegelijk met hun eerste registratie in het Handelsregister. 'Nieuwe juridische entiteiten krijgen straks pas een KvK-nummer nadat de UBO is geregistreerd. In de regel verzorgt de notaris de inschrijving van nieuwe rechtspersonen. Daarmee komt dus de verantwoordelijkheid voor de UBO-registratie van nieuwe rechtspersonen voor een groot deel bij het notariaat te liggen', zegt Birgit Snijder-Kuipers, kandidaat-notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek en universitair docent privaatrecht en notarieel recht aan de Rijksuniversiteit Groningen.


2 WEES VOORBEREID OP UBO-VRAGEN VAN CLIËNTEN

De KvK gaat de organisaties die zich moeten registreren wellicht in groepen aanschrijven: eerst de bv's, dan de nv's, dan de stichtingen enzovoort. Snijder-Kuipers verwacht dat notarissen de komende tijd veel vragen hierover krijgen van cliënten. 'Dan is het zaak om uit

te leggen hoe de wetgeving in elkaar zit, hoe cliënten zelf kunnen achterhalen wie de UBO is in hun organisatie en hoe en waar zij de inschrijving in het register kunnen regelen.' Het zal ook voorkomen dat cliënten vragen of de notaris de UBO van een rechtspersoon of personenvennootschap kan vaststellen. Dat is echter niet altijd een eenvoudige opgave. 'De juridische analyse over wie direct aandeelhouder is in een Nederlandse bv is geen probleem. Lastiger is bijvoorbeeld het vaststellen van feitelijke zeggenschap: wie deelt uiteindelijk de lakens uit in een organisatie? Dit blijkt niet altijd uit schriftelijke documenten, maar kan ook volgen uit feitelijke omstandigheden. Die beoordeling kan dus alleen de cliënt zelf maken, en daar kunnen wij als notaris niet de eindverantwoordelijkheid voor nemen.' Hoe dan ook zal het afhandelen van dit soort vragen tijd kosten. Het is aan de notaris te bepalen welke kosten daarvoor in rekening gebracht worden.

3 ACHTERHAAL DE UBO VAN ALLE JURIDISCHE ENTITEITEN WAARVOOR U ZAKEN DOET

Notarissen die een nieuwe zakelijke relatie aangaan met een juridische entiteit, moeten volgens de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) een cliëntenonderzoek doen. Een belangrijk onderdeel hiervan is het vaststellen wie de UBO is. Ook bij transacties van bestaande cliënten waarbij rechtspersonen betrokken



‘Het UBO-register heeft geen derdenwerking. Een gemiste kans’

zijn, moet de notaris bepalen wie de UBO is. Dat kunnen notarissen in beginsel doen door de cliënten een UBO-verklaring te laten invullen en ondertekenen. Daarnaast checken zij het UBO-register. Maar daar zitten volgens Snijder-Kuipers wel wat haken en ogen aan. ‘Notarissen krijgen slechts beperkt toegang tot het register. Alleen de volgende gegevens van de UBO zijn openbaar: naam, geboortemaand en -jaar, woonstaat, nationaliteit en aard en omvang van het economische belang in de organisatie. Daarbij komt dat het UBO-register geen derdenwerking heeft. We zijn verplicht altijd een tweede bron te raadplegen. Grotere kantoren beschikken meestal over een abonnement op aanbieders als World-Check. Voor kleinere kantoren denk ik aan het raadplegen van gedeponeerde jaarrekeningen.’ Snijder-Kuipers noemt het ontbreken van derdenwerking een gemiste kans. ‘Notarissen en andere Wwft-instellingen mogen niet afgaan op de juistheid van de gegevens uit het UBO-register. De waarde van het register is daardoor beperkt.’

4 HOUD REKENING MET EEN OVERGANGSTERMIJN VAN ANDERHALF JAAR

Rechtspersonen en personenvennootschappen krijgen achttien maanden de tijd om hun UBO's in te schrijven. Dit wordt een wat onzekere periode, aldus Snijder-Kuipers. Notarissen moeten zowel van nieuwe als bestaande cliënten beschikken over de UBO-gegevens. Zolang de UBO's nog niet zijn opgegeven, kunnen

zij in elk geval nog niet het UBO-register als bron gebruiken.

Wat als een cliënt de UBO nog niet heeft geregistreerd? Moet de notaris de UBO dan maar zelf inschrijven voordat hij een zaak in behandeling neemt? ‘Nee, dat hoeft niet. De cliënt heeft de volledige achttien maanden de tijd. Dus voor het verstrijken van die termijn hoeft je als notaris niet zelfstandig een UBO van een cliënt in te schrijven. Maar: als de cliënt de UBO al heeft geregistreerd en de UBO wijzigt, dan moet de UBO-registratie wel worden aangepast.’ (Zie ook punt 5.) Inschrijven van UBO's met terugwerkende kracht is in ieder geval niet de bedoeling. ‘Als de cliënt de UBO inschrijft op 1 juli 2020, hoeft hij niet ook de UBO's vanaf de ingangsdatum van het UBO-register tot 1 juli in te schrijven.’

5 DE TERUGMELDPlicht: TREK AAN DE BEL ALS DE UBO-GEGEVENS NIET MEER KLOPPEN

Als een notaris een verschil tegenkomt tussen zijn eigen UBO-informatie en die in het UBO-register moet hij een melding doen aan de KvK. ‘Stel dat de UBO verandert door een aandelenoverdracht. Of stel dat meneer X aandelen wenst over te dragen, maar dat meneer Y als UBO staat geregistreerd. Dan moet de notaris aan de cliënt doorgeven dat hij de registratie in het UBO-register moet aanpassen. In het eerste geval na de overdracht, in het tweede geval voordat de akte wordt verleden. Laat de cliënt dit na, dan geldt voor de

notaris een terugmeldplicht aan de KvK.’ Ook hierbij plaatst Snijder-Kuipers een kanttekening. ‘De terugmeldplicht maakt notarissen medeverantwoordelijk voor de inhoud van het UBO-register. Maar wij kunnen niet altijd met 100 procent zekerheid vaststellen wie wel of geen UBO is en of de door cliënten verstrekte informatie wel volledig actueel en correct is. En daarnaast zijn er soms meerdere verdedigbare analyses mogelijk om de UBO vast te stellen.’ ■

Het tweede UBO-register

Met de registratieplicht voor niet-beursgenoteerde bv's en nv's, stichtingen, verenigingen, onderlinge waarborgmaatschappijen, coöperaties, personenvennootschappen, rederijen, Europese nv's, Europese coöperatieve vennootschappen en Europese economische samenwerkingsverbanden die volgens hun statuten hun zetel in Nederland hebben, zijn we er nog niet. De regering zal binnenkort ook een wetsvoorstel indienen bij de Tweede Kamer voor de instelling van een UBO-register voor in Nederland actieve trusts en voor fondsen voor gemene rekening. Het is de bedoeling dat dit ‘tweede UBO-register’ in 2020 het levenslicht ziet.